

STANOWISKO SEJMIKU WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO DOTYCZĄCE SYTUACJI FINANSOWEJ JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego, wsłuchując się w głosy zaniepokojonych samorządowców zwraca uwagę Rządu na problemy i zagrożenia związane z już nałożonymi oraz planowanymi obciążeniami budżetów samorządów powiatowych i gminnych.

W ostatnich latach Rząd przeprowadził szereg działań, które mają negatywny wpływ na budżety samorządów. Skutkiem są ubytki w lokalnych dochodach oraz wzrost wydatków na zadania zlecone, na których realizację samorządom nie zapewniono środków. Obecnie, gdy przedstawiciele samorządów uchwalają budżety, pojawia się realny problem zbilansowania dochodów oraz wydatków w taki sposób, aby nie ograniczać inwestycji i nie przesuwac ich w czasie.

W wielu gminach działania Rządu powodują znaczący wzrost wydatków na oświatę przy braku rekompensaty na odpowiednim poziomie, w postaci zwiększonej subwencji oświatowej. Koszty reformy edukacji, likwidacji gimnazjów, a także przystosowania szkół do systemu ośmioletniej szkoły podstawowej i czteroletniego liceum, do dziś nie zostały zwrócone samorządom. Sporą trudność sprawiają samorządom również centralne decyzje o podwyżkach płac nauczycieli, które spowodowały, że wiele gmin musi w części sfinansować wzrost wynagrodzeń z własnych budżetów. Przeznaczone na ten cel rządowe środki nie były i nie są wystarczające.

W dużej części gmin wydatki na oświatę pochłaniają ponad połowę budżetu, a perspektywy na kolejne lata są jeszcze gorsze. Samorządy, aby sprostać rosnącym kosztom, muszą zmieniać siatkę szkół i zamykać niektóre placówki. Co istotne, mimo, że to samorządy utrzymują szkoły, to muszą mieć zgodę kuratora na dokonywanie takich zmian. Jest to niezrozumiałe rozwiązanie, które ogranicza możliwości samorządów do kontrolowania wydatków na oświatę i utrzymywania ich na rozsądnym poziomie.

Kolejnym dotkliwym ciosem dla samorządowych finansów są zmiany w podatku PIT. Wprowadzone oraz planowane do wprowadzenia w roku 2020 modyfikacje w systemie podatkowym przełożą się na spadek potencjalnych wpływów do budżetów samorządów. W małych miastach strata wyniesie kilka-kilkanaście milionów złotych. Będzie to szczególnie dotkliwe dla mniejszych i uboższych samorządów, którym zablokuje możliwości inwestycyjne.

Pragniemy zauważyć, że pogarszająca się sytuacja finansowa doprowadzi do spadku inwestycji realizowanych przez samorządy, problemów z wykorzystaniem środków unijnych oraz pogorszenia jakości usług publicznych na przykład takich jak edukacja, opieka przedszkolna czy komunikacja zbiorowa.

Rozwój gospodarczy i dobra kondycja światowej gospodarki wiąże się ze wzrostem zarobków oraz cen. Wzrost ten dotyczy nie tylko sektora prywatnego, ale również publicznego. Obecna sytuacja na rynku pracy sprawia, że samorządy muszą konkurować o pracownika z sektorem prywatnym i podnosić wynagrodzenie. Dotyczy to również zadań zleconych z ramienia administracji rządowej. Dotacje za te działania niestety nie uwzględniają rosnących kosztów pracowniczych, które są skutkiem m.in. podniesienia płacy minimalnej, rosnących kosztów gospodarki odpadami czy wzrostu cen energii. Dochodzi do sytuacji absurdalnych, ponieważ gminy muszą dopłacać nawet do wydawania dowodów osobistych czy obsługi geodezyjnej, ponieważ rządowa dotacja nie pokrywa kosztów obsługi tych zadań.

Również w tym przypadku zmiany mają najgorszy wpływ na gminy małe i te średniej wielkości, nieposiadające dużej nadwyżki budżetowej. Gminy te w najbliższej przyszłości mogą stanąć na krawędzi bankructwa i być zmuszone do wdrażania planów naprawczych.

Jednostki samorządu terytorialnego zostały także obciążone problemami w ochronie zdrowia wynikającymi ze zmian legislacyjnych, takich jak wprowadzenie systemu podstawowego szpitalnego zabezpieczenia świadczeń opieki zdrowotnej, tzw. „sieci szpitali” oraz ustawowego wzrostu wynagrodzeń wybranych grup zawodowych, na które rząd nie wskazał źródeł finansowania. Skutki tych regulacji, a zwłaszcza wciąż niedoszacowane świadczenia zdrowotne w nowym modelu finansowania ochrony zdrowia doprowadziły do zapaści finansowej większości szpitali samorządowych, w których radykalnie wzrosło zadłużenie oraz zaznaczyło się pogarszanie dostępności do opieki zdrowotnej. Utrudnia to samorządom realizację ich zadań ustawowych i naraża na wydatkowanie środków finansowych z ich budżetów na ochronę zdrowia, co stanowi kolejny przykład wyręczania zadań państwowych.

Rząd pracuje także nad zmianami dotyczącymi opłaty uzdrowskiej. Walory Pomorza Zachodniego powodują, że turystyka jest niezwykle ważną gałęzią gospodarki regionu. Zapowiedziane w „Białej Księdze Regulacji Systemu Promocji Turystycznej w Polsce” zmiany w opłacie uzdrowskiej spowodują ubytki w gminnych samorządach. Szacuje się, że Kołobrzeg może stracić 33 miliony złotych, a Świnoujście około 18 milionów złotych. Przełoży się to na mniejszą liczbę inwestycji i spadek liczby odwiedzających region turystów, co negatywnie odbije się na kondycji gospodarczej w regionie.

W obliczu realnych zagrożeń dla samorządowych finansów zwracamy się do Prezesa Rady Ministrów Mateusza Morawieckiego oraz Rady Ministrów o uwzględnienie w działaniach rządu apeli samorządów dotyczących:

- rekompensat gminom utraconych dochodów w związku ze zmianami w podatku PIT,
- pokrycia 100% kosztów waloryzacji płac nauczycieli,
- przywrócenia niezależności gmin w zakresie kształtowania sieci szkół,
- zwiększenia subwencji oświatowej, aby pokrywała realne wydatki jednostek samorządu terytorialnego na edukację,
- rekompensat utraty przychodów samorządów w przypadku rządowych reform i zmian powodujących nagły i gwałtowny spadek wpływów w budżetach jednostek samorządu terytorialnego (jak w przypadku potencjalnej likwidacji opłaty uzdrowskiej).

Samorządy powinny być traktowane przez Rząd jako partnerzy do rozmów. Musimy rozmawiać o sytuacji samorządów oraz ich problemach i szukać sposobów do ich rozwiązywania. Dialog ten musi być oparty na merytorycznych argumentach, a nie na półprawdach i populistycznych medialnych wypowiedziach, szkalujących samorządy.

Stanowisko otrzymują:

1. Prezes Rady Ministrów
2. Członkowie Rady Ministrów

Do wiadomości:

1. Marszałek Sejmu RP
2. Marszałek Senatu RP
3. Parlamentarzyści RP z województwa zachodniopomorskiego